

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2021-276

19.3.2021

Gjensidige Forsikring ASA

Retts hjelp

Twist om forflytningsforbud og aktivtetsforbud i sikredes landbruksdrift – én eller to tvister?

Over tid var det avholdt flere tilsyn ved sikredes storfedrift. I april 2015 fattet Mattilsynet vedtak om forflytningsforbud på bakgrunn av brudd på regler om merking av dyr. I vedtaket ble det varslet om flere andre forhold gjeldende dyreholdet, og at det ville bli vurdert å varsle om avviking av dyreholdet om forholdene ikke bedret seg. I forbindelse med at sikrede tok ut stevning i saken, innvilget selskapet rettshjelpdekning for twist om forflytningsforbud. I oktober 2017 fattet Mattilsynet vedtak om aktivtetsforbud på bakgrunn av brudd på regler om dyrevelferd. Sikrede søkte om ny rettshjelpdekning. Selskapet avsto med henvisning til at twist om aktivtetsforbud var å anse som en del av den twist det allerede var innvilget dekning for. Nemnda kom til at de to sakene måtte sees som del av samme twist.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: forsikringssum kr 150 000

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om dekning for utgifter til rettshjelp og spørsmål om det dreier seg om én eller to tvister.

Sikredes rettshjelpforsikring omfatter utgifter til "twist". Vilåårene sier bl.a.:

En twist anses ikke for å være flere tvister selv om saken består av flere individuelle spørsmål som fremmes i flere saker.

Mattilsynet gjennomførte tilsyn på sikredes gårdsbruk 16.3.15 og skrev 10.4.15 tilsynsrapport hvor det ble fattet vedtak om forflytningsforbud. Rapporten påpekte at "det synes som om dere mangler både evne og vilje til å følge de minimumskrav som myndighetene stiller til matproduksjon på dyr". Rapporten sier videre:

De gjentatte og hyppige avvikingene viser oss at dere ikke klarer å følge opp kravene i lover og forskrifter som dere hatt fått veiledning og pålegg om, verken når det gjelder dyrevelferd, matsikkerhet eller med hensyn til økonomi. Vi erfarer at ingen av våre virkemidler fører til at forholdene forbedrer seg, og vår neste virkemiddel vil være en varsling av avviking av dyreholdet.

Vedtaket om forflytningsforbud ble fattet med hjemmel i forskrift om sporbarhet og merking av storfe § 35, hvorav det fremgår at mattilsynet kan fatte nødvendige enkeltvedtak, jf. matloven og dyrevelferdsloven. Årsaken til restriksjonen er angitt som "brudd på merkeregler dyr".

Rapporten varslet også om andre mulige vedtak knyttet til lange/dårlige klauver, dårlig liggeunderlag for kalver, skitne/våte liggeplasser for kyr og kviger, dårlig renhold i hele husdyrholdet, skittent melkerom, merking av dyr, ajourføring av dyreholdsjournalen og nødvendig reparasjon av innredning for kalver.

Etter tilsynet var det utstrakt kontakt mellom sikrede og Mattilsynet.

Sikrede tok 28.8.16 ut stevning med påstand om at vedtaket om forflytningsforbud var ugyldig, krav om erstatning og begjæring om midlertidig avgjørelse. Sikrede tapte i tingretten, men anket saken. Resultatet i ankesaken er ikke opplyst.

Sikrede søkte 23.11.16 om rettshjelpdekning for tvisten og fikk aksept for dette hos selskapet 28.11.16. Forsikringssummen på kr 150 000 ble utbetalt i 2019. Sikrede, som selv er advokat, var selvprosederende i denne saken.

Mattilsynet fattet 9.6.17 vedtak om forbud mot å eie, holde, oppstalle, stelle, ha eller ha ansvar for storfe med hjemmel i dyrevelferdsloven § 33. De sikrede bestred grunnlaget for aktivitetsforbudet, og engasjerte advokat for å sende inn en klage på vedtaket. Kopi av klagen er ikke fremlagt, men deler av anførselene er referert i klageinstansens endelige vedtak, hvor det bl.a. fremgår at advokaten anførte at forflytningsforbudet var årsaken til det nye vedtaket. Klageinstansens stadfestelse av vedtaket 20.10.17 gjennomgår hvilket faktiske forhold som var lagt til grunn for vurderingen, herunder tilsynet som ble gjort 16.3.15 og de etterfølgende vedtakene.

Sikrede søkte i oktober 2017 om ny rettshjelpdekning for tvisten med Mattilsynet om aktivitetsforbudet. De var i ferd med å ta ut stevning og begjære midlertidig forføyning for å hindre effektivering av Mattilsynets vedtak.

Selskapet har avslått å innvilge ytterligere rettshjelpdekning for tvist om aktivitetsforbud og viser til at dette er en del av tidligere tvist om forflytningsforbud.

Sikrede krever dekning for utgifter til rettshjelp og anfører at saken om aktivitetsforbud er en ny tvist. Den første saken om forflytningsforbud gjaldt forholdet mellom sikrede og Mattilsynet. Saken om aktivitetsforbud gjelder mot både sikrede og ektefellen. Hjemmelsgrunnlaget er ulikt i de to sakene; henholdsvis matloven og dyrevelferdsloven. Den ene saken gjaldt brudd på merkeregler av dyr og den andre angivelig brudd på dyrevelferdsloven. Selv om det er omkring ett år mellom de to søknadene om rettshjelpdekning, er det hele 2,5 år mellom når de to tvistene oppstod. Det er ikke årsakssammenheng mellom de to sakene, og det er ikke grunnlag for å se sakene som én og samme tvist og forsikringstilfelle.

Selskapet avviser ansvar og anfører at tvisten om aktivitetsforbudet må regnes som en del av den tidligere tvisten om forflytningsforbud. Sikrede og hennes mann er å anse som én driftsenhet som er berettiget til én dekning per tvist. Selv om det i den første saken kun var sikrede som var part og i den andre saken også hennes mann, vil ikke dette tilsi at det er forskjellige parter i de to sakene. Vedtakene fra Mattilsynet er gjort på bakgrunn av de samme faktiske forholdene som er de sikredes dyrehold. Det er henvist til dyrevelferdsloven i begge vedtak som er fattet med et drøyt års mellomrom. I vedtaket om aktivitetsforbud er flere av de samme tilsynsrapportene gjennom flere år lagt til grunn som i det tidligere vedtaket om forflytningsforbud. Vedtaket om aktivitetsforbudet er et skjerpende vedtak da de sikrede ikke har klart å innrette seg etter tidligere vedtak og pålegg om å bedre dyrevelferden på gården. Det er derfor klar årsakssammenheng mellom vedtakene. Dersom det er årsakssammenheng med en bakenforliggende tvist, er det naturlig å anse det som ett og samme forsikringstilfelle, og dermed også én tvist.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet er ansvarlig for ny tvist under rettshjelpforsikringen.

Selskapet er ansvarlig for forsikringssummen for hver tvist, som er definert som at et krav blir bestridt. Det følger videre av vilkårene at det ikke blir flere tvister "selv om saken består av flere individuelle spørsmål som fremmes i flere saker". Man må derfor sondre mellom rettslige

spørsmål/saker og hva som utgjør en tvist. Dette betyr også at flere krav som fører til flere saker kan utgjøre en tvist i vilkårenes forstand.

For øvrig sier ikke vilkårene noe om grensen mellom én og flere tvister, men i nemnds praksis er det lagt til grunn at spørsmålet avhenger av en helhetsvurdering basert bl.a. på om kravene har samme årsak eller gjelder samme underliggende faktum, om det er nær sammenheng mellom kravene og om kravene gjelder samme gjenstand.

I det første vedtaket fra mattilsynet heter det:

De gjentatte og hyppige avvikene viser oss at dere ikke klarer å følge opp kravene i lover og forskrifter som dere hatt fått veiledning og pålegg om, verken når det gjelder dyrevelferd, matsikkerhet eller med hensyn til økonomi. Vi erfarer at ingen av våre virkemidler fører til at forholdene forbedrer seg, og vår neste virkemiddel vil være en varsling av avvikling av dyreholdet.

Det følger av dette at om sikrede ikke oppfyller mattilsynets tidligere pålegg for å oppfylle krav i lov og forskrift, vil mattilsynet varsle avvikling av dyreholdet. Nemnda forstår saken slik at vedtakene gjelder de samme underliggende manglene i sikredes dyrehold, men at det andre vedtaket er en skjerpet reaksjon i forhold til det første vedtaket. Det er derfor nær sammenheng mellom sikredes to saker mot Mattilsynets vedtak, og begge vedtakene er en følge av mangler ved sikredes dyrehold. Selv om det gikk noe tid mellom de to vedtakene, og de formelt har forskjellig rettslig grunnlag, mener nemnda de to sakene her må sees som del av samme tvist. Det kan heller ikke være relevant at den første saken gjaldt sikrede og den neste sikrede og ektefellen når det dreier seg om samme forsikring.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (selskapsrepresentant) og Andreas Pihlstrøm (næringsrepresentant).